

แนวทางการสร้างการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาชนในการป้องกันและแก้ไข
ปัญหาเสพยาเสพติด กรณีศึกษา ตำบลหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
Guideline for Creating Participation of Public Sector Networks in
Preventing and Solving Drug Problems: A Case Study of Nakhon Luang
Sub-District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province

ธีรวุฒิ แสงมณี¹, ภาวิณี อารีศรีสม^{2*}, พุฒิสรรค์ เครือคำ³ และอนุวัฒน์ จรัสรัตนไพบูลย์⁴

Thirawut Sangmanee¹, Pawinee Areesrisom²,

Phutthisun Kruekum³ and Anuwat Jaradrattanapaiboon⁴

สาขาการจัดการและพัฒนาทรัพยากร คณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่

Division of Resources Management and Development, Faculty of Agricultural Production,

Maejo University, Chiangmai, Thailand

*Corresponding Author E-mail: areesrisom2@gmail.com

Received: 2025-6-27; Revised: 2025-10-22; Accepted: 2025-10-30

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1. ศึกษาระดับการสนับสนุนจากภาครัฐ บทบาทผู้นำเครือข่าย ความเข้มแข็งของเครือข่าย และการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดตำบลนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และ 2. นำเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ตำบลนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา การวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน ในการวิจัยเชิงปริมาณ มีกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 240 คน เพื่อป้องกันความคลาดเคลื่อน ผู้วิจัยเก็บเพิ่มเป็น 360 ตัวอย่าง ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 6 คน และการสนทนากลุ่ม จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ผลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับการสนับสนุนจากภาครัฐ บทบาทผู้นำเครือข่าย ความเข้มแข็งของเครือข่าย และการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดตำบลนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อยู่ในระดับมาก และ 2. แนวทางการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ตำบลนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า (1) การสร้างกลไกการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพ (2) การสนับสนุนจากภาครัฐ ต้องเป็นการสนับสนุนแบบองค์รวม (3) ผู้นำเครือข่ายต้องมีทั้งความรู้ความสามารถ (4) ความเข้มแข็งของเครือข่าย (5) การสร้างความเข้าใจและจิตสำนึกในชุมชน (6) การพัฒนาระบบการฝึกอบรมและสร้างขีดความสามารถของเครือข่าย (7) การสร้างกิจกรรมที่หลากหลายและเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายต่างๆ และ (8) การสร้างระบบการติดตามและประเมินผลที่เป็นระบบ

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม, เครือข่ายภาคประชาชน, ปัญหายาเสพติด, การป้องกัน, การสนับสนุนจากภาครัฐ

Abstract

This research aims to: 1. study the level of government support, network leadership roles, network strength, and participation of public sector networks in preventing and solving

drug problems in Nakhon Luang Sub-district, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province; and 2. propose approaches for public sector networks participation in preventing and solving drug problems in Nakhon Luang Sub-district, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. This research employed a mixed-methods approach. For the quantitative research, the sample group of 240 people, to prevent misunderstanding the researcher collected data from 360 samples. Data were collected using questionnaires and analyzed using descriptive statistics including mean and standard deviation. For the qualitative research, data were collected through in-depth interviews with 6 key informants, and focus group 30 people. The research instrument used was a semi-structured interview, and results were analyzed using content analysis.

Research Findings 1. The levels of government support, network leadership roles, network strength, and participation of public sector networks in preventing and solving drug problems in Nakhon Luang Sub-district, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province were at a high level. 2. approaches for public sector networks participation in preventing and solving drug problems in Nakhon Luang Sub-district, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province were: (1) Creating effective communication and public relations mechanisms (2) Government support must be comprehensive (3) Network leaders must have knowledge, capabilities. (4) Network strength. (5) Creating understanding and awareness in communities (6) Developing training systems and building network capabilities. (7) Creating diverse activities appropriate for different target groups. (8) Creating systematic monitoring and evaluation system.

Keywords: Participation, Public Sector Networks, Drug Problems, Preventing, Government Support

บทนำ

การแพร่ระบาดของยาเสพติดในประเทศไทยก่อให้เกิดเป็นปัญหาสังคมอย่างมาก ประชาชนต่างก็ได้รับผลกระทบจากปัญหายาเสพติดทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2564ข) ได้ประเมินถึงผลกระทบจากปัญหายาเสพติดต่อสังคมไทยว่า ปัญหาโทษภัยจากยาเสพติดถือเป็นภัยคุกคามที่กัดกร่อนและบ่อนทำลายประเทศชาติ รวมถึงส่งผลกระทบอย่างกว้างขวางในทุกมิติทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน และประเทศ ซึ่งปัญหายาเสพติดยังทำให้ผู้ติดยาเสพติดก่ออาชญากรรมต่อเนื่อง ตั้งแต่การเข้าไปเกี่ยวข้องกับแหล่งอบายมุข การลักเล็กขโมยน้อย การประทุษร้ายต่อชีวิตและทรัพย์สิน การพนัน และอาชญากรรมต่าง ๆ คติยาเสพติดจึงเป็นภาระต่องานด้านกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบ ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาระค่าใช้จ่ายของรัฐบาลที่เพิ่มสูง และทำให้การดำเนินคดีด้านอื่น ๆ ต้องล่าช้า เป็นต้น (สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2560)

สถานการณ์ยาเสพติดของประเทศไทยยังไม่ลดระดับความรุนแรงลง อันเป็นผลมาจากการขยายตัวของการผลิตยาเสพติดในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา กลุ่มขบวนการค้ายาเสพติดยังมีการลักลอบนำยาเสพติดจำนวนมากเข้ามายังประเทศไทย อย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้มีการจับกุมยาเสพติดได้เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะยาเสพติดประเภทสารสังเคราะห์ (ยาบ้า และไอซ์) การแสวงประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีในการค้ายาเสพติด การติดต่อสื่อสาร การเงิน การขนส่ง มีมากขึ้น ส่งผลให้ยาเสพติดกับผู้เสพใกล้กันมากขึ้นด้วยเทคโนโลยี การค้ายาเสพติดในปัจจุบัน นอกจากการค้ายาเสพติดแบบทั่วไปแล้วยังพบว่ากลุ่มผู้ค้ายาเสพติดได้ใช้ช่องทางออนไลน์ควบคู่กับการส่งยาเสพติดทางพัสดุไปรษณีย์ในการกระจายยาเสพติดไปสู่กลุ่มผู้เสพยามากขึ้น เช่น Line Twitter Facebook Instagram โดยเฉพาะช่องทาง Twitter เป็น

ช่องทางที่ได้รับความนิยมสูงสุดในการซื้อขาย ซึ่งกลุ่มผู้ใช้ส่วนใหญ่เป็นเด็กและเยาวชน พบว่ามีการซื้อขายยาเสพติดเกือบทุกชนิดอย่างแพร่หลาย แฉ่งราคาขายชัดเจน มีช่องทางการส่งให้ เลือกหลากหลาย เช่น นักรับส่งผ่านไปรษณีย์ทั้งภาครัฐและเอกชน ปัจจุบันธุรกิจทั้งระบบในประเทศไทยมีอัตราขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ทำให้การขนส่งมีความสะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น สถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดในปัจจุบันกำลังขยายตัวมากขึ้นอย่างชัดเจน โดยมีปัจจัยสำคัญมาจากการเพิ่มขึ้นของอุปทานจากต่างประเทศ ปริมาณยาเสพติดที่ถูกลักลอบนำเข้าจึงสูงขึ้น และกระจายออกไปยังพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศได้อย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ กลุ่มนักค้ายาเสพติดยังปรับกลยุทธ์การค้าให้ยาเสพติดมีราคาถูก ส่งผลให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ง่ายกว่าเดิม และเป็นเหตุให้ผู้เสพรายใหม่เข้าสู่วงจรยาเสพติดเพิ่มมากขึ้น จากข้อมูลผู้เข้าบำบัดรักษาที่เข้าสู่ระบบ พบว่าผู้เสพรายใหม่มีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 70.34 ซึ่งยังไม่รวมผู้เสพอีกจำนวนมากที่หลบซ่อนและไม่ได้แสดงตัวเพื่อเข้ารับการบำบัดรักษา ปัญหานี้รุนแรงขึ้นเมื่อผู้เสบบางส่วนเกิดภาวะเสพติดซ้ำ จนนำไปสู่อาการทางจิตเวชที่เกี่ยวข้องกับการใช้ยาเสพติด (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2564ก)

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ระบบการบำบัดรักษายาเสพติด ระบุว่า มีผู้เข้ารับการบำบัดถึง 155,500 ราย ขณะที่ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 มีผู้เข้ารับการบำบัด 212,646 ราย เมื่อพิจารณาเพศของผู้เข้ารับการบำบัด ส่วนใหญ่ยังคงเป็นเพศชายถึงร้อยละ 89.66 สำหรับกลุ่มอายุของผู้เข้ารับการบำบัดทั้งหมด พบว่ากลุ่มอายุ 25-29 ปี มีสัดส่วนสูงสุดร้อยละ 18.24 รองลงมาคือกลุ่มอายุ 20-24 ปี ร้อยละ 17.01 กลุ่มอายุ 30-34 ปี ร้อยละ 15.29 และกลุ่มอายุ 35-39 ปี ร้อยละ 13.78 เมื่อจำแนกตามลักษณะของการใช้ยา ผู้เข้าบำบัดส่วนใหญ่เป็นผู้เสพในสัดส่วนร้อยละ 63.61 รองลงมาเป็นผู้ติดร้อยละ 31.99 และผู้ใช้ร้อยละ 4.40 สำหรับยาเสพติดที่พบการแพร่ระบาดมากที่สุด ได้แก่ ยาบ้า ซึ่งมีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 79.2 ตามมาด้วยไอซ์ร้อยละ 8.3 กัญชาร้อยละ 4.4 และเฮโรอีนร้อยละ 3.3 ทั้งนี้ยังต้องเฝ้าระวังไอซ์ที่มีสัดส่วนการใช้เพิ่มขึ้น และเฮโรอีนที่เริ่มแพร่ระบาดในกลุ่มเด็กและเยาวชนในบางพื้นที่ เช่น กรุงเทพมหานครและจังหวัดกาญจนบุรี (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2564ก)

มาตรการการป้องกันยาเสพติดได้กำหนดแนวทางสำหรับชุมชนไว้คือแนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งของหมู่บ้าน/ชุมชนตามแนวชายแดนและใช้กลยุทธ์การพัฒนาทางเลือก (Alternative Development) เพื่อแก้ไขปัญหาแบบองค์รวมและยกระดับคุณภาพชีวิตทั้งด้านการพัฒนาระบบโครงสร้างปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีพ การแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำ ในมิติเศรษฐกิจและสังคม การศึกษา สาธารณสุข และการส่งเสริมโอกาสทางเศรษฐกิจทั้งด้านความรู้ ทักษะ ทุน และตลาดเพื่อสนับสนุนช่องทางการเกิดรายได้ สุจริตโดยการวิเคราะห์ต้นตอของปัญหาตามแนวทางการเสริมความเข้มแข็งของหมู่บ้านและได้กำหนดมาตรการย่อยไว้ คือการดำเนินงานตามมาตรการป้องกันและเฝ้าระวังปัญหาหายาเสพติดของหมู่บ้าน/ชุมชนเช่น การเฝ้าระวังปัญหาหายาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชน การเดินเวรยามตั้งจุดตรวจ/จุดสกัดการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดกิจกรรมสร้างสรรค์สำหรับเด็กและเยาวชน การบำบัดรักษายาเสพติดและติดตามดูแลช่วยเหลือผู้ผ่านการบำบัดนอกจากนั้นรัฐบาลยังปรับการทำงานด้านปัญหาหายาเสพติด 4 เรื่องได้แก่ ปรับปรุงข้อมูลข่าวสารให้ทันสมัย ปรับบทบาทพฤติกรรมเจ้าหน้าที่ของรัฐปรับกฎหมายระเบียบข้อบังคับ และปรับทัศนคติของสังคมและชุมชนให้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาหายาเสพติดเพื่อเป็นพลังของแผ่นดินเอาชนะยาเสพติดให้หมดสิ้นไป จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นชี้ให้เห็นว่าปัญหาหายาเสพติดในประเทศไทยจะส่งผลกระทบมากมายหากไม่มีทิศทางและยุทธศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพเพียงพอปัญหาหายาเสพติดเป็นส่วนสำคัญในการจัดตั้งประเทศไทยทั้งประเทศ เพราะปัญหาหายาเสพติดเป็นปัญหาที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงและส่งผลกระทบต่อปัญหาอื่น ๆ หลายด้าน อาทิ ด้านเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม ความเชื่อ ความคิด วิถีชีวิตและอาชญากรรม ดังนั้นการป้องกันและแก้ไขปัญหาหายาเสพติดให้เกิดประสิทธิภาพจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน จึงเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่มีความสำคัญยิ่ง ซึ่งความสำคัญในการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการแก้ไขปัญหาหายาเสพติดซึ่งการมีส่วนร่วมมีอยู่ 4 ด้านใหญ่ คือ การมีส่วนร่วมในด้านการ

ตัดสินใจ (Decision Making) การมีส่วนร่วมในด้านการปฏิบัติการ (Implementation) การมีส่วนร่วมในด้านการรับผลประโยชน์ (Benefits) และการมีส่วนร่วมในด้านการประเมินผล (Evaluation) ที่ผ่านมามีภาครัฐยังไม่ มีแนวทางที่ชัดเจนในการที่จะให้ประชาชนมีส่วนร่วมในด้านการตัดสินใจ (Decision Making) การมีส่วนร่วม ในด้านการปฏิบัติการ (Implementation) การมีส่วนร่วมในด้านการรับผลประโยชน์ (Benefits) และการมี ส่วนร่วมในด้านการประเมินผล (Evaluation) ส่วนใหญ่มักตัดสินใจกำหนดนโยบาย และสั่งการหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องโดยไม่ได้ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมถึงแม้จะมีช่องทางในการรับฟังความคิดเห็นอยู่บ้างก็ตาม (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2564ค)

ปัญหาเสพติดในตำบลหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นส่วนหนึ่งของปัญหาเสพติดที่ แพร่หลายอยู่ในหลายพื้นที่ของจังหวัด พระนครศรีอยุธยา โดยหน่วยงานตำรวจและฝ่ายปกครองได้ดำเนินการ จับกุมและปราบปรามอย่างเข้มงวด รวมทั้งการจัดกิจกรรมรณรงค์และป้องกันยาเสพติดในชุมชนเพื่อลดปัญหา นี้ โดยเฉพาะการจับกุมเครือข่ายค้ายาเสพติดและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเสพและจำหน่ายยาเสพติดใน พื้นที่ ในตำบลหลวง โดยเฉพาะในบริบทของพื้นที่อำเภอและชุมชนในพระนครศรีอยุธยา จะมีมาตรการป้องกัน และแก้ไขปัญหาเสพติดทั้งในระดับพื้นที่ เช่น การจัดตั้งศูนย์อำนวยการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด การออกปฏิบัติการสัปดาห์สีแดง กวาดล้างยาเสพติด การส่งเสริมเยาวชนและชุมชนที่เข้มแข็งเพื่อป้องกันไม่ให้ เยาวชนตกเป็นผู้เสพหรือผู้ค้ายาเสพติด อย่างไรก็ตาม ปัญหาเสพติดยังคงเป็นความท้าทายที่ต้องการความ ร่วมมือจากทุกภาคส่วน และการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดควบคู่กับการให้ความรู้และสร้างความตระหนัก ในชุมชน เป็นแนวทางสำคัญในการแก้ไขปัญหานี้อย่างยั่งยืน

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจทำการศึกษาแนวทางการสร้างการมีส่วนร่วมของเครือข่าย ภาคประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด กรณีศึกษาตำบลนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาเสพติดให้สามารถนำไปใช้ในการ ป้องกันปัญหาเสพติดในเขตพื้นที่เป้าหมาย เพื่อให้เกิดพลังกระตุ้นหรือพลังชุมชนจากประชาชนทุกภาคส่วน ในการป้องกันปัญหาเสพติด ซึ่งทำให้ชุมชนมีความมั่นคงอย่างยั่งยืนตลอดไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการสนับสนุนจากภาครัฐ บทบาทผู้นำเครือข่าย ความเข้มแข็งของเครือข่าย และ การมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดตำบลนครหลวง จังหวัด พระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อนำเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด ตำบลนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ 1) แนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วม 2) แนวคิด เกี่ยวกับการสนับสนุนจากภาครัฐ 3) ทฤษฎีความสามารถแห่งตน (Self-Efficacy Theory) 4) แนวคิดและ ทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ 5) ภาศเครือข่ายการพัฒนา 6) แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารการพัฒนา 7) แนวคิดและ ทฤษฎีเกี่ยวกับยาเสพติด 8) แนวคิดและทฤษฎีในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยแบบผสม ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ มีรายละเอียด ดังนี้

การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร คือ ประชาชนในตำบลนครหลวง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีประชากร 4,185 คน (กรมการปกครอง, 2566) จาก 18 ชุมชน ซึ่งประกอบด้วย 1) ชุมชนบ้านมอญสามัคคี 2) ชุมชนเทพจันทร์ลอย 3) ชุมชนทรงธรรมพัฒนา 4) ชุมชนหลวงปู่วมรวมใจ 5) ชุมชนโคกมะลิ 6) ชุมชนโพธิ์ชัยร่มเย็น 7) ชุมชนโพธิ์ชัยพัฒนา 8) ชุมชนม่วงชุมพัฒนา 9) ชุมชนสวนหลวงพัฒนา 10) ชุมชนบึงบัว 11) ชุมชนบางระกำสไตส์ 12) ชุมชนบางระกำรัฐรักสามัคคี 13) ชุมชนวัดเรือแข่งพัฒนา 14) ชุมชนวัดวังพัฒนา 15) ชุมชนวัดวังสามัคคี 16) ชุมชนวัดจันทร์พัฒนา 17) ชุมชนพระครูถินพัฒนา 18) ชุมชนบ้านชะอมร่มรื่น

การกำหนดกลุ่มตัวอย่างคือ เท่ากับ 20 เท่าของตัวแปรสังเกต โดยในการศึกษาคั้งนี้มีตัวแปรสังเกตเท่ากับ 12 ตัวแปร จึงได้กลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 240 ตัวอย่าง ทั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 360 คน การเก็บตัวอย่างโดยกระจายชุมชนละ 20 คนวิธีการสุ่มแบบโควต้า

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (content validity) มีค่า IOC มากกว่า 0.50 ทุกข้อ ความเชื่อถือได้ของมาตรวัด พบว่า สัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้ (Cronbach's alpha) ของมาตรวัดตัวแปรสังเกตที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีค่าระหว่าง 0.879 ถึง 0.933 และทั้งหมดนี้มีค่าเท่ากับ 0.908 และวิเคราะห์ด้วยสถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การวิจัยเชิงคุณภาพ แบ่งการศึกษาเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่ม 1 คือ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้กำหนดนโยบายและแนวทางในการสร้างการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในเทศบาลตำบลนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา หรือผู้แทน นายกองคํการบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา นายกเทศมนตรีตำบลนครหลวง ผู้บริหารระดับสูงของสำนักงาน ป.ป.ส. กรุงเทพมหานคร ผู้กำกับสถานีตำรวจภูธรนครหลวง และผู้อำนวยการสถานีอนามัยเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา นวมินทราชินี นครหลวง และ กลุ่ม 2 ใช้การสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับผู้ที่เกี่ยวข้องระดับปฏิบัติในการจัดการแบบมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาเสพติด เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่มีความหลากหลาย จำนวน 30 คน ได้แก่ กลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐและผู้ประสานงานที่เป็นบุคคลที่ได้รับการยอมรับในการจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันปัญหาเสพติด ได้แก่ เจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรนครหลวง เจ้าหน้าที่สำนักงาน ปปส.ภาค 1 ผู้บริหารโรงเรียนในพื้นที่ และประธานชุมชน ทั้ง 18 ชุมชน รวมทั้งสิ้น จำนวน 30 คน โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มๆละ 10 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ผลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา โดยมีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย วัตถุประสงค์ข้อ 1 ระดับการสนับสนุนจากภาครัฐ บทบาทผู้นำเครือข่าย ความเข้มแข็งของเครือข่าย และการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดตำบลนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตาราง 1 ระดับการสนับสนุนจากภาครัฐ บทบาทผู้นำเครือข่าย ความเข้มแข็งของเครือข่าย และการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดตำบลนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตัวแปร	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. การสนับสนุนจากภาครัฐ	3.88	0.56	มาก
2. บทบาทผู้นำเครือข่าย	4.09	0.36	มาก
3. ความเข้มแข็งของเครือข่าย	3.96	0.64	มาก

ตัวแปร	\bar{X}	S.D.	ระดับ
4. การมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด	4.14	0.45	มาก

ตาราง 1 พบว่า การสนับสนุนจากภาครัฐ บทบาทผู้นำเครือข่าย ความเข้มแข็งของเครือข่าย และการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดตำบลนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายตัวแปร พบว่า การมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด สูงกว่าด้านอื่น ($\bar{X} = 4.14, S.D. = 0.45$) รองลงมาคือ บทบาทผู้นำเครือข่าย ($\bar{X} = 4.09, S.D. = 0.36$) ความเข้มแข็งของเครือข่าย ($\bar{X} = 3.96, S.D. = 0.64$) และการสนับสนุนจากภาครัฐ ($\bar{X} = 3.88, S.D. = 0.56$) ตามลำดับ

ผลการวิจัย วัตถุประสงค์ข้อ 2 แนวทางการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ตำบลนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1. การสื่อสารและประชาสัมพันธ์ โดยการพัฒนาข้อความที่เข้าใจง่ายและเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย การใช้ช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายและเข้าถึงได้ง่าย และการสร้างเนื้อหาที่น่าสนใจและสร้างแรงบันดาลใจ การจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์และสร้างความตื่นรู้ เช่น การจัดนิทรรศการ การจัดงานวันสำคัญต่างๆ การจัดการแข่งขันและกิจกรรมสร้างสรรค์ และการจัดเสวนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เพื่อสร้างความเข้าใจและการมีส่วนร่วมของประชาชน

2. การสนับสนุนจากภาครัฐ การสนับสนุนนี้ต้องเป็นการสนับสนุนแบบองค์รวมที่ครอบคลุมทั้งด้านนโยบาย งบประมาณ ทรัพยากรบุคคล ความรู้ และการประสานงาน

การสนับสนุนในระดับนโยบายจากจังหวัดพระนครศรีอยุธยาต้องชัดเจนและต่อเนื่อง โดยการกำหนดทิศทางการดำเนินงานที่สอดคล้องกับแผนระดับชาติและความต้องการของพื้นที่

การสนับสนุนด้านงบประมาณและทรัพยากร ต้องมีความชัดเจนในการจัดสรร มีกระบวนการที่โปร่งใสและเป็นธรรม และสามารถตอบสนองความต้องการจริงของเครือข่าย การจัดตั้งกองทุนสนับสนุนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในระดับชุมชน การให้การสนับสนุนครุภัณฑ์และอุปกรณ์ที่จำเป็น และการจัดหาสถานที่สำหรับการจัดกิจกรรมต่างๆ

การสนับสนุนทางวิชาการ เป็นสิ่งจำเป็นในการให้ความรู้ที่ถูกต้องและทันสมัย การจัดอบรมเพิ่มศักยภาพให้กับสมาชิกเครือข่าย การให้คำปรึกษาในการวางแผนและดำเนินงาน การสนับสนุนสื่อการเรียนรู้ และเอกสารประกอบการทำงาน และการเป็นสื่อกลางในการประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ ในระดับกรุงเทพมหานครและระดับประเทศ

การสนับสนุนด้านความมั่นคง ต้องเน้นการสร้างความเข้าใจและความไว้วางใจซึ่งกันและกัน การแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการป้องกันและปราบปราม การร่วมกันจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจกับประชาชน การให้ความคุ้มครองและการสนับสนุนความปลอดภัยแก่สมาชิกเครือข่ายที่ทำงานในพื้นที่เสี่ยง และการสร้างความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์

การสนับสนุนด้านสาธารณสุข ในการดำเนินงานด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ การจัดบริการให้คำปรึกษาและการสนับสนุนทางจิตใจ การอบรมสมาชิกเครือข่ายให้มีความรู้ด้านสุขภาพและการปฐมพยาบาล การจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพร่วมกับชุมชน และการพัฒนาระบบการดูแลต่อเนื่องในชุมชน

การสร้างกลไกการประสานงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐต้องมีความชัดเจนและมีประสิทธิภาพ การจัดตั้งศูนย์ประสานงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดระดับตำบล การกำหนดบทบาทหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานอย่างชัดเจน การจัดประชุมประสานงานอย่างสม่ำเสมอ และการสร้างระบบการรายงานและติดตามผลการดำเนินงานร่วมกัน

3. บทบาทผู้นำเครือข่าย ผู้นำเครือข่ายต้องมีทั้งความรู้ความสามารถ วิสัยทัศน์ ความมุ่งมั่น และทักษะในการบริหารจัดการที่จะสามารถขับเคลื่อนการทำงานของเครือข่ายให้เกิดผลสำเร็จอย่างยั่งยืน

คุณสมบัติของผู้นำเครือข่ายที่มีประสิทธิภาพต้องประกอบด้วยความเข้าใจอย่างลึกซึ้งซึ่งเกี่ยวกับปัญหา ยาเสพติดในทุกมิติ ทั้งสาเหตุ ผลกระทบ แนวทางการป้องกันและแก้ไข ตลอดจนกฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้อง ผู้นำต้องมีความเป็นกลางและไม่มีอคติต่อผู้ที่มีปัญหา ยาเสพติด สามารถสร้างบรรยากาศของการยอมรับและการให้โอกาสในการฟื้นฟู และมีความอดทนในการทำงานระยะยาว

ผู้นำเครือข่าย ต้องสามารถสื่อสารกับกลุ่มคนที่หลากหลาย การใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย การเลือกช่องทางการสื่อสารที่เหมาะสม และการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการรับฟังและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทักษะการบริหารจัดการและภาวะผู้นำต้องครอบคลุมการวางแผนงาน การจัดสรรทรัพยากร การมอบหมายงาน การติดตามและประเมินผล และการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ผู้นำต้องสามารถสร้างแรงบันดาลใจให้กับสมาชิกเครือข่าย กระตุ้นการมีส่วนร่วม และรักษาขวัญกำลังใจในการทำงานให้คงอยู่แม้ในสถานการณ์ที่ท้าทาย ผู้นำต้องสามารถเชื่อมโยงระหว่างปัญหาในระดับชุมชนกับนโยบายในระดับใหญ่ สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายระยะสั้นและระยะยาว และสื่อสารให้สมาชิกเครือข่ายเห็นความสำคัญและคุณค่า ต้องมีบทบาทในการสร้างและรักษาความสัมพันธ์กับหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

4. ความเข้มแข็งของเครือข่าย เครือข่ายที่เข้มแข็งต้องมีองค์ประกอบหลายด้าน ทั้งด้านโครงสร้าง องค์กร ระบบการบริหารจัดการ ศักยภาพของสมาชิก ทรัพยากรที่มีอยู่ และความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกที่แน่นแฟ้น

โครงสร้างองค์กรของเครือข่ายต้องมีความชัดเจนและเหมาะสมกับขนาดและลักษณะการทำงาน การกำหนดบทบาทหน้าที่ของแต่ละตำแหน่งอย่างชัดเจน ระบบการบริหารจัดการที่ดีต้องประกอบด้วย การวางแผนที่เป็นระบบ การจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ การควบคุมและติดตามการดำเนินงาน และการประเมินผลและปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง ศักยภาพของสมาชิกเครือข่ายต้องพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหา ยาเสพติดอย่างถูกต้องและครบถ้วน การพัฒนาทักษะการทำงานเฉพาะด้าน เช่น ทักษะการให้คำปรึกษา ทักษะการสื่อสาร ทักษะการจัดกิจกรรม และทักษะการประสานงาน การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และโปร่งใส การสร้างทรัพยากรเพิ่มขึ้นจากการดำเนินกิจกรรม และการจัดการทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในเครือข่ายต้องอยู่บนพื้นฐานของความไว้วางใจ ความเคารพซึ่งกันและกัน และเป้าหมายร่วมกัน

5. การสร้างความเข้าใจและจิตสำนึกในชุมชน ผ่านการจัดประชุมหมู่บ้าน การสัมมนา และกิจกรรม ประชาสัมพันธ์ต่างๆ เพื่อให้ประชาชนเห็นความสำคัญของปัญหาและความจำเป็นในการร่วมมือกันแก้ไข

6. การพัฒนาระบบการฝึกอบรมและสร้างขีดความสามารถของเครือข่าย โดยต้องมีการจัดทำหลักสูตรที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่และกลุ่มเป้าหมายต่างๆ การฝึกอบรมต้องครอบคลุมทั้งด้านความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด ผลกระทบ วิธีการป้องกัน การให้ความช่วยเหลือเบื้องต้น และการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังต้องมีการฝึกอบรมทักษะการสื่อสาร การสร้างความสัมพันธ์ในชุมชน และการบริหารจัดการโครงการ เพื่อให้สมาชิกเครือข่ายสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

7. การสร้างกิจกรรมที่หลากหลายและเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายต่างๆ จะช่วยให้เครือข่ายมีความเข้มแข็งและยั่งยืน

8. การสร้างระบบการติดตามและประเมินผลที่เป็นระบบจะช่วยให้สามารถปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง การจัดทำดัชนีชี้วัดที่ชัดเจนและสามารถวัดผลได้จริง การประเมินผลต้องทำอย่างสม่ำเสมอและนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงาน

อภิปรายผล

ผลการวิจัยที่พบว่า การสนับสนุนจากภาครัฐ บทบาทผู้นำเครือข่าย ความเข้มแข็งของเครือข่าย และการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในตำบลนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อยู่ในระดับมากทุกตัวแปร เหตุที่เป็นเช่นนี้ สะท้อนถึงบริบทของพื้นที่ที่มีการจัดการปัญหาเสพติดอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ ซึ่งอาจหมายถึงการจัดสรรงบประมาณ การจัดอบรมให้ความรู้ การส่งเสริมบทบาทของประชาชน และการประสานงานระหว่างหน่วยงานรัฐกับเครือข่ายภาคประชาชนอย่างใกล้ชิด การมีทิศทางและนโยบายที่ชัดเจนจากภาครัฐทำให้การดำเนินงานของภาคประชาชนมีความมั่นใจ และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

บทบาทของผู้นำเครือข่ายมีความสำคัญอย่างยิ่งในพื้นที่ เพราะผู้นำที่เข้มแข็ง มุ่งมั่น และเสียสละ มักเป็นแรงจูงใจสำคัญที่ช่วยกระตุ้นให้สมาชิกในเครือข่ายตื่นตัวและร่วมมือกันอย่างต่อเนื่อง ผู้นำเหล่านี้ยังทำหน้าที่เชื่อมโยงระหว่างชุมชนกับหน่วยงานภาครัฐ สื่อสารข้อมูลและปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่อย่างรวดเร็ว ทำให้สามารถวางแผนรับมือและป้องกันปัญหาได้อย่างทันท่วงที

ความเข้มแข็งของเครือข่ายภาคประชาชนในพื้นที่สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่ดีภายในชุมชน การทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และมีกลไกขับเคลื่อนที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งทำให้เครือข่ายสามารถดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

นอกจากนี้ ระดับของการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนที่อยู่ในระดับมาก เหตุที่เป็นเช่นนี้ ชุมชนในตำบลนครหลวงมีความตระหนักรู้ถึงปัญหาเสพติดที่เกิดขึ้น และเห็นความสำคัญของการร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหา ไม่ปล่อยให้ปัญหาเป็นภาระของรัฐหรือหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งเพียงลำพัง ความรู้สึกเป็นเจ้าของพื้นที่และความรักในบ้านเกิดอาจเป็นแรงผลักดันสำคัญที่ทำให้ประชาชนยินดีเข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจัง ทั้งในรูปแบบของการเฝ้าระวัง การให้ข้อมูล การจัดกิจกรรมรณรงค์ และการฟื้นฟูผู้ที่เคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

ด้วยปัจจัยทั้งหมดนี้ จึงสามารถอธิบายได้ว่าระดับที่มากในทุกตัวแปร เพราะมีองค์ประกอบพื้นฐานของชุมชนที่เข้มแข็ง ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างภาครัฐและประชาชน รวมถึงความตระหนักรู้ร่วมกันในการแก้ไขปัญหาเสพติดอย่างเป็นระบบและยั่งยืน

ผลการวิจัยที่พบว่า การสนับสนุนจากภาครัฐ บทบาทผู้นำเครือข่าย ความเข้มแข็งของเครือข่าย และการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด อยู่ในระดับมากทุกตัวแปรนั้น สอดคล้องกับแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation Theory) ของ Arnstein (1969) ที่เสนอ Ladder of Citizen Participation โดยเน้นว่าการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงของประชาชนจะเกิดขึ้นได้เมื่อประชาชนมีอำนาจในการตัดสินใจ มีโอกาสเสนอความคิดเห็น และได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐอย่างเป็นระบบ ในกรณีนี้ การที่ประชาชนในตำบลนครหลวงมีระดับการมีส่วนร่วมในระดับมากแสดงให้เห็นว่าพวกเขาได้รับบทบาทและอำนาจในการร่วมวางแผน ปฏิบัติ และประเมินผลการแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ของตนเอง สอดคล้องกับแนวคิด Social Capital Theory ของ Putnam (1993) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าทุนทางสังคม ซึ่งประกอบด้วยความไว้วางใจ เครือข่ายทางสังคม และการมีส่วนร่วมของพลเมืองในกิจกรรมสาธารณะ เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาและแก้ไขปัญหาในระดับชุมชน การที่เครือข่ายภาคประชาชนในตำบลนครหลวงมีความเข้มแข็ง เป็นตัวอย่างของการมีทุนทางสังคมที่สูง ซึ่งส่งผลต่อความร่วมมือ ความไว้วางใจ และการทำงานร่วมกันในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด สอดคล้องกับแนวคิดภาวะผู้นำของชุมชน (Community Leadership Theory) ของ Kretzmann & McKnight (1993) ที่กล่าวถึงการพัฒนาชุมชนจากทรัพยากรที่มีอยู่แล้วในชุมชน หรือ Asset-Based Community Development (ABCD) โดยระบุว่าผู้นำชุมชนที่มีวิสัยทัศน์และได้รับการยอมรับจากสมาชิกในพื้นที่สามารถเป็นพลังขับเคลื่อนสำคัญในการระดมทรัพยากร ทักษะ และความร่วมมือของชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหา การที่ผู้นำเครือข่ายในตำบลนครหลวงมีบทบาทโดดเด่นและได้รับการยอมรับ จึงมีความสอดคล้องกับแนวคิดนี้ และสอดคล้องกับแนวคิดการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Management) ของ

Chambers (1997) ซึ่งเสนอว่าการแก้ปัญหาในชุมชนจะมีประสิทธิภาพมากขึ้นหากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยเฉพาะประชาชนในพื้นที่ ได้มีโอกาสร่วมวางแผน ดำเนินการ และตัดสินใจร่วมกัน ซึ่งในกรณีศึกษานี้ การมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาชนอย่างเป็นทางการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. หน่วยงานราชการในระดับจังหวัด เช่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ควรจัดทำนโยบายที่มีความชัดเจน และต่อเนื่องในการสนับสนุนเครือข่ายภาคประชาชน โดยต้องมีการกำหนดทิศทางการทำงานให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละพื้นที่อย่างแท้จริง เพราะนโยบายที่เหมาะสมจะเป็นกรอบในการทำงาน และสร้างความมั่นใจให้แก่ภาคประชาชนในการมีส่วนร่วมอย่างจริงจังและยั่งยืน

2. องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ควรเป็นแกนกลางในการจัดตั้งศูนย์ประสานงานระดับตำบลที่มีความชัดเจนในบทบาทหน้าที่ และทำหน้าที่เป็นกลไกเชื่อมโยงระหว่างเครือข่ายภาคประชาชนกับหน่วยงานภาครัฐอื่นๆ เพราะการประสานงานที่มีประสิทธิภาพจะทำให้ทรัพยากรและความช่วยเหลือจากทุกฝ่ายถูกส่งตรงไปยังชุมชนได้อย่างตรงจุดและทันเวลา

3. หน่วยงานด้านสาธารณสุขในพื้นที่ เช่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ควรเร่งดำเนินการจัดบริการให้คำปรึกษา การบำบัดรักษา และการฟื้นฟูสมรรถภาพให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย โดยการร่วมมือกับเครือข่ายภาคประชาชนเพื่อเข้าถึงผู้มีปัญหาอย่างตรงจุด เพราะสุขภาพกายและใจเป็นพื้นฐานสำคัญในการฟื้นฟูชีวิตและลดโอกาสหวนกลับไปสู่ปัญหาเดิม

4. ผู้นำชุมชนและผู้นำเครือข่ายควรได้รับการพัฒนาทักษะทั้งด้านการบริหารจัดการ การสื่อสาร และการสร้างแรงบันดาลใจ รวมถึงต้องสามารถประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะผู้นำเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเครือข่ายให้สามารถดำเนินกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างต่อเนื่อง และสามารถรักษาความร่วมมือภายในเครือข่ายให้คงอยู่ในระยะยาว

5. สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) ควรสนับสนุนงบประมาณแบบมีกลไกที่ชัดเจน โปร่งใส และเป็นธรรมต่อทุกชุมชน โดยเฉพาะการจัดตั้งกองทุนหรือสนับสนุนครุภัณฑ์และสื่อการเรียนรู้ที่จำเป็น เพราะงบประมาณเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้แผนงานต่างๆ ของเครือข่ายสามารถขับเคลื่อนได้จริง และสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. (2566). *รายงานสถิติประชากร*. กรุงเทพฯ: กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2564ก). *คดีจับกุมรายสำคัญ* [เอกสารไม่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่]. ฐานข้อมูลระบบคลังข้อมูล สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2564ข). *ผลกระทบจากปัญหายาเสพติดต่อสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2564ค). *รายงานผลการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564*. สืบค้นเมื่อ 27 เมษายน 2568 จาก <https://www2.oncb.go.th/EBookLibrary/รายงานผลการดำเนินงาน%20ประจำปีงบประมาณ%20พ.ศ.%202566.pdf>
- สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2560). *แผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ปี 2560*. กรุงเทพฯ: สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงยุติธรรม.
- Arnstein, S. R. (1969). A ladder of citizen participation. *Journal of the American Institute of Planners*, 35(4), 216–224.

Chambers, R. (1997). *Whose reality counts? Putting the first last*. Intermediate Technology Publications.

Kretzmann, J. P., & McKnight, J. L. (1993). *Building communities from the inside out: A path toward finding and mobilizing a community's assets*. ACTA Publications.

Putnam, R. D. (1993). *Making democracy work: Civic traditions in modern Italy*. Princeton University Press.